راه کار

چگونه مصرف برق کولر گازی را کاهش دهیم

در سال‌های اخیر استفاده از کولرهای گازی مرسوم شده که باتوجه به محدودیت‌های موجود در صنعت برق لازم است با رعایت نکاتی مصرف برق این وسیله را کاهش داد.

به گزارش پیام آشنا، گرایش به استفاده از کولرهای گازی، اسپلیت وداکت اسپلیت‌ها حتی در مناطق معتدل کشور در سال‌های اخیر رو به فزونی است، این در حالی است که کولرهای آبی به لحاظ تولید رطوبت و خنکای مطبوع، صرفه اقتصادی و مصرف متعارف انرژی، همچنان بهترین گزینه برای مناطق عادی کشور به شمار می‌روند، مناطق معتدلی که بیش از ۸۰ درصد مساحت کشور را در بر می‌گیرد.

در مناطق گرمسیر و شرجی کشور که دما و رطوبت بالا است، با توجه به الگوی مصرف برق ویژه این مناطق که در ماه‌های گرم به ۳۰۰۰ کیلووات ساعت هم می‌رسد، استفاده از کولرهای گازی توجیه‌پذیر است. البته بسیاری دمای آسایش کولر گازی اگر روی ۲۴ درجه سانتی گراد تنظیم شود، هم خنکی لازم حاصل شود و همچنین کمترین افزایش قبض برق را خواهیم داشت.

از جمله مسائل کلیدی و غیرقابل انکاری که در مورد سیستم‌های سرمایشی اسپلیت وداکت اسپلیت وبصورت کلی کولرهای گازی باید مورد توجه قرار داد، این است که این دستگاه‌ها نسبت به کولرهای آبی، میزان مصرف برق به مراتب بالاتری دارند.

در مجموع لازم است هنگام خرید کولر آبی به برچسب مصرف انرژی توجه و کولر را با توجه به برچسب انرژی، مشخصات فنی و متناسب با نوع نیاز خریداری کنیم.

برای اینکه در منطقه یا استان خود از برق پایدار برخوردار باشیم، دلایل قابل توجهی برای مصرف بیش از حد برق نیست، زیرا شبکه برق کشور شبکه‌ای به هم پیوسته است و هر یک از استان‌ها برای برقراری تعادل در شبکه، موظف به کاهش مصرف روزانه خود هستند.

برای کاهش مصرف برق کولر گازی می‌توان نکاتی را رعایت کرد، در ابتدا سعی کنید کولر گازی متناسب با مساحت، شرایط آب و هوایی منطقه انتخاب و برای نصب از تکنسین‌های مجرب و معتبر استفاده کنید تا حدامکان از لوله‌کشی با طول کمتر در نصب استفاده و از اجرای عایق کاری مناسب در کولر گازی استفاده شود، ضمن اینکه باید حدالامکان موقعیت خارجی (کندانسور) در سایه و محیط خنک نصب و برای خط برق تغذیه (مدار قدرت) از کابل استاندارد استفاده شود.

سعی کنید محیط داخل نسبت به محیط خارجی عایقکاری و درزبندی اصولی و صحیح شده باشد، تنظیم دمای ترموستات کولر گازی به صورت صحیح و اصولی نیز مورد توجه است.

بی شک تامین برق پایدار وظیفه وزارت نیرو بوده و آنطور که وعده داده شده نیز نباید امسال هیچگونه خاموشی در کشور اتفاق بیفتد اما توجه به مدیریت مصرف نیز وظیفه شهروندی است، تا ضمن انجام کارهای مدیریتی که توسط وزارت نیرو ضرورت می‌گیرد مشکلی برای تامین برق پیش نیاید و کل کشور از نعمت برق برخوردار شوند.

اخبار کوتاه

سرپرست سازمان ملی زمین ومسکن:

تعاونی‌های خوش سابقه به کمک نهضت ملی می‌آیند

ارسلان مالکی از انعقاد تفاهم‌نامه مشترک این سازمان با معاونت امور تعاون وزارت کار، تعاون و امور اجتماعی برای ساخت مسکن با استفاده از توان تعاونی‌های دارای صلاحیت و خوش‌سابقه خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، «ارسلان مالکی» با اشاره به عزم دولت برای استفاده از همه ظرفیت‌های موجود برای ساماندهی متقاضیان و تأمین مسکن آنان، گفت: در این تفاهم‌نامه به دنبال این هستیم تا از تعاونی‌های دارای صلاحیت و خوش‌سابقه در ساخت واحدهای نهضت ملی مسکن و اتمام پروژه‌های باقی‌مانده مسکن مهر استفاده کنیم.

وی افزود: استفاده از زمین‌های تعاونی‌های مسکن در کشور و ایجاد بسترهای لازم برای حمایت دولت از این تعاونی‌ها برای ساخت مسکن در قالب طرح نهضت ملی مسکن، از جمله اهداف این تفاهم‌نامه است.

وی بر عزم دولت بر اتمام پروژه‌های باقی‌مانده مسکن مهر نیز تاکید کرد و ادامه داد: با کمک به مدیریت تعاونی‌ها، استفاده از ظرفیت قانونی برای تشکیل جلسات مجمع تعاونی‌ها و کمک به حسابرسی آنها و همچنین استفاده از ظرفیت صندوق ملی مسکن، درصددیم تا واحدهای باقی‌مانده مسکن مهر را به زودی تکمیل کنیم.

سرپرست سازمان ملی زمین و مسکن خاطرنشان کرد: به زودی کارگروه مشترکی برای راهبری و ایجاد زمینه اجرای این تفاهم‌نامه تشکیل خواهد شد.

برق ۲۰ اداره پر مصرف دیگر پایتخت قطع شد

مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ از قطع برق ۲۰ اداره پرمصرف پایتخت در روز جاری (دوشنبه ۲۲ خردادماه) خبر داد و گفت: مصرف برق همه ادارات شهر تهران به صورت لحظه‌ای و برخط رصد می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، کامبیز ناظریان با تاکید بر الزام همه ادارات و دستگاه‌های اجرایی بر کاهش مصرف برق و برخورد قاطع با دستگاه‌های پرمصرف، اظهار کرد: اولویت نخست صنعت برق کشور تامین رفاه و آسایش هموطنان است و مطابق مصوبه هیات وزیران همه دستگاه‌های اداری موظف‌اند با کاهش مصرف برق همراه و همکار صنعت برق در این مهم باشند.

وی با بیان اینکه شیوه اجرای این طرح به گونه‌ای است که خللی در ارائه خدمات اداری به مراجعان به ادارات ایجاد نخواهد شد و عدم همکاری تعداد محدودی از دستگاه‌های اداری فاقد توجیه است، ادامه داد: مصرف برق همه ادارات شهر تهران به صورت لحظه‌ای و برخط با استفاده از کنتورهای هوشمند در حال رصد است و به ادارات پرمصرف اخطار داده شده که در صورت عدم همراهی، اقدام به قطع برق آنان خواهد شد.

مدیرعامل برق پایتخت با بیان اینکه به دنبال قطع برق ۱۵ نهاد عمومی پرمصرف در روز گذشته، دوشنبه (۲۲ خردادماه) نیز برق ۲۰ دستگاه اداری دیگر پایتخت شامل پنج بانک و یک وزارتخانه به دلیل بی توجهی به اخطارهای داده شده قطع شده است و از مدیران و مسئولان ادارات شهر تهران درخواست کرد تا رعایت مصوبه هیات دولت و کاهش مصرف برق در ساعات اداری و غیراداری را با جدیت در دستور کار قرار داده و بر رعایت دقیق الزامات ابلاغی نظارت کنند.

با رای اعتماد مجلس، عباس علی‌آبادی وزیر صنعت، معدن و تجارت شد.

«علی آبادی» وزیر صنعت، معدن و تجارت شد

به گزارش پیام آشنا، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی دیروز (سه‌شنبه) به بررسی صلاحیت عباس علی‌آبادی وزیر پیشنهادی صنعت، معدن و تجارت پرداختند. نمایندگان مجلس بعد از استماع نظرات موافقان و مخالفان و دفاعیات وزیر پیشنهادی، با ۱۸۷ رای موافق، ۵۸ رای مخالف، ۸ رای ممتنع و ۲ رای باطله از مجموع ۲۵۵ نماینده حاضر در مجلس با سکان‌داری «علی‌آبادی» در وزارت صمت موافقت کردند. نامه معرفی علی آبادی روز یکشنبه در مجلس اعلام وصول شد.

خاندوزی:

پول های آزاد شده به زودی به ایران می رسد

سخنگوی اقتصادی دولت از رشد نقدینگی ۲.۱ درصدی در دو ماه گذشته خبر داد و گفت: امیدواریم هفته‌های آینده شاهد آزادسازی منابع ایران در کشورهای مثل کره جنوبی و مانند آن باشیم.

جمهوری اسلامی ایران
MIZAN

به گزارش پیام آشنا، احسان خاندوزی دیروز در نشست خبری ماهانه سخنگوی اقتصادی دولت گفت: طبق آخرین گزارش بانک مرکزی از تولید ۲۴۰۰ بنگاه اقتصادی بزرگ ایران شاخص کل تولید صنعتی در ۴ فصل سال ۱۴۰۱ شاهد رشد بوده که به ترتیب فصول ۳.۱، ۱۲.۲، ۹.۵ و ۱۲.۸ درصد رشد را ثبت کرده است؛ بر این اساس میانگین رشد نیز حدود ۹.۶ درصد بوده است.

سخنگوی اقتصادی دولت افزود از ۲۴ صنعت بزرگ مورد بررسی چرخ ۲۲ صنعت به حرکت درآمده و بیشترین رشد مربوط به صنایع نقلیه موتوری است که در زمستان سال قبل ۴۵ درصد و در کل سال ۲۱.۸ درصد رشد داشته است. صنایع ماشین آلات و تجهیزات در سال گذشته ۱۷.۵ درصد رشد داشته است.

رشد اقتصاد ایران در پاییز به ۴.۷ درصد رسید

وی ادامه داد: در گزارش بانک مرکزی رشد اقتصادی ایران در پاییز ۴.۷ درصد اعلام شد. اما بانک مرکزی ایران رشد اقتصادی با نفت را ۲.۵ درصد و بدون نفت را ۴۵ درصد اعلام کرده است، همچنین تشکیل سرمایه ۷۷ درصد رشد مثبت داشت و صادرات غیرنفتی تا ۵۳ میلیارد دلار رسید و کاهش نرخ بیکاری را شاهد بودیم بنابراین بخش واقعی اقتصادی ایران از چاله رکودی سال ۹۷ به بعد برخاسته و امیدواریم با مجموعه سیاست‌های امسال خروج از چاله رکودی امسال هم ادامه یابد.

خاندوزی به تأمین مالی تولید هم اشاره کرد و گفت: شبکه بانکی علی رغم سقف‌هایی که برای ترازنامه بانک‌ها گذاشته شده بود، تسهیلات پرداختی ۴۵.۲ درصد رشد کرد.

وزیر اقتصاد ادامه داد: سهم تسهیلات خرد هم ۱۵.۴ درصد و بالغ بر ۸۶ درصد صاحبان کسب و کارها تسهیلات گرفتند.

پول های آزادشده به زودی به ایران می رسد

سخنگوی اقتصادی دولت درباره آزادسازی منابع بلوکه شده ایران در کره جنوبی و عراق گفت: با تلاش‌های وزارت امور خارجه و بانک مرکزی اتفاقات خوبی در این زمینه رخ داده است و امیدواریم که هفته‌های آینده شاهد آزادسازی منابع ایران در کشورهای مثل کره جنوبی و مانند آن باشیم که تأمین ارز خوبی برای کشور خواهد داشت.

وی در مورد ادعای رئیس کل اسبق بانک مرکزی در پرداخت وام از منابع ایران در سوی صندوق بین‌المللی پول نیز گفت: این وام به معنای ایجاد تعهد بازپرداخت از سوی ایران نیست که در برخی از رسانه‌ها این اشتباه وجود داشت. این موضوع به معنای افزایش سرمایه ایران در صندوق بین‌المللی پول است.

سخنگوی اقتصادی دولت به تشکیل کمیته مشترک سرمایه گذاری بین ایران و عمان، گفت: قدم اولیه تشکیل این کمیته در ابتدای سفر سلطان عمان به ایران برداشته شد. چند روز است که هیأت ایران در مسقط حضور دارد و گفتگوها انجام می‌شود. نتایج این مذاکرات در پایان آن به اطلاع خواهد رسید.

جزئیاتی از بسته مهار تورم

وزیر اقتصاد همچنین در مورد بسته مهار تورم و رشد تولید گفت: کلیات بسته مهار تورم و رشد تولید ۱۶ اردیبهشت ماه در شورای اقتصاد تصویب شد.

وی افزود: احکام قانونی مربوط به ۱۹ اقدام تهیه و با تصویب در شورای اقتصاد، توسط سازمان برنامه و بودجه به صورت زمانبندی شده به دستگاه‌ها ابلاغ شد.

خاندوزی اضافه کرد: تهیه احکام برای باقیمانده بسته در حال انجام است جزییات بسته نیز اواسط اردیبهشت ماه جهت اطلاع نمایندگان محترم به مجلس شورای اسلامی ارائه گردید.

در نشست جهاد کشاورزی استان مطرح شد:

هدفگذاری برای افزایش ۵۰ درصدی تولید گوشت گرم مرغ در البرز

رئیس سازمان جهاد کشاورزی البرز با اشاره به هدفگذاری برای ایجاد چهار مزرعه بزرگ در استان، گفت: با راه اندازی این واحدها تولید گوشت گرم مرغ در استان ۵ درصد افزایش خواهد یافت.

به گزارش پیام آشنا، عبدالرضا بازدار روز گذشته در نشستی که با حضور خبرنگاران به مناسبت هفته جهاد کشاورزی برگزار شد، افزود: در طی سنوات گذشته به دلیل توسعه رشد جمعیت در استان بعضی مواقع نمونه‌های گوشتی و تخم گذار با مشکلات زیست محیطی روبرو شده است به طوری که تا ۱ سال گذشته گوشت مرغ تولیدی در استان ۴ هزار تن بود ولی اکنون به دلیل توسعه شهری به حدود ۱۱ هزار تن رسیده است.

وی با بیان اینکه در کشور ظرفیت تولید نزدیک به سه میلیون تن گوشت مرغ وجود دارد، اظهار کرد: ولی تهدیدها و تحریم‌ها بر روی این صنعت تأثیر می‌گذارد ولی کشور به لحاظ تولید مرغ تضمین شده است.

وی یکی از برنامه‌ها برای افزایش تولید گوشت مرغ را فعال سازی واحدهای نیمه فعال و تعطیل دانست و گفت: هم اکنون حدود ۴۲ واحد تولیدی مرغ گوشتی تعطیل هستند که بایستی هرچه زودتر به چرخه تولید برگردند.

بازدار با اشاره به اینکه مجوز احداث فارم های جدید با ظرفیت یک میلیون قطعه که معادل گوشت تولیدی کشور در استان است صادر شده، افزود: متقاضی و سرمایه گذار به سمت تسهیلات بانکی هدایت شده و جلساتی با بانک کشاورزی گذاشته شده است تا ۴ مزرعه ۲۵ هزار قطعه‌ای ایجاد شود.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان البرز میزان سرمایه گذاری برای این چهار مگافارم را ۵۵ میلیارد تومان عنوان کرد و افزود: برای افزایش تولید در واحدهای گوشت قرمز نیز برنامه‌هایی داریم به طوری که در سال گذشته ۱۵ هزار و ۵ تن گوشت قرمز در استان تولید شد و امسال هدفگذاری برای تولید ۱۷ هزار تن را در برنامه داریم.

رئیس سازمان برنامه و بودجه اعلام کرد

ابلاغ ۱۹ برنامه کنترل تورم به دستگاه‌های متولی

رئیس سازمان برنامه و بودجه با اشاره به اینکه یکی از عوامل اصلی تورم، ناترازی بودجه‌ای دولت است، گفت: ۱۹ برنامه و تدبیر را برای کنترل تورم به دستگاه‌های مختلف ابلاغ کردیم.

به گزارش پیام آشنا، داود منظور در سی‌امین همایش سیاست‌های پولی و ارزی اظهار کرد: امسال قرار است هم تورم را مهار کنیم و رشد بالاتری را رقم بزنیم و این مسئله بسیار حائز اهمیت است. در حوزه اقتصادی اعتقاد بر این است که اگر بخواهیم سیاست‌های انبساطی را در پیش بگیریم، تورم افزایش پیدا می‌کند اما باید به این نکته توجه کرد که رشد تولید در فضای با ثبات به وجود می‌آید.

وی افزود باید قبل از هر چیز کنترل تورم را به نقطه مطلوبی برسانیم در این راستا با همکاری وزارت اقتصاد و بانک مرکزی ۱۹ اقدام و تدبیر را به عنوان وظایف هر یک از دستگاه‌های مسئول ابلاغ کردیم و دائم آن را پایش خواهیم کرد.

رئیس سازمان برنامه و بودجه ادامه داد: نشانه‌های این تدابیر و برنامه‌ها را امروز در بازارهای مختلف از جمله بازار ارز، خودرو و غیره مشاهده می‌کنیم البته برخی سیاستگذاری‌های نادرست یک دهه گذشته در حوزه اقتصاد و شرطی کردن آن برخی مشکلات را به وجود آورده است.

منظور گفت: اینکه بازار حاشیه‌ای در فضای مجازی با عمق بسیار پایین بخواهد تعیین نرخ کند نشانه اقدامات و عملکرد نادرست در حوزه نهادسازی است اما اگر آرامش و ثبات را به اقتصاد بازگردانیم، نوسانات کنترل خواهد شد در همین راستا مرکز مبادله ارز و طلا راه‌اندازی شد.

وی اضافه کرد: مرحله بعدی، بازار مسکن است که با تدابیر و هماهنگی تیم اقتصادی دولت آن هم به ثبات می‌رسد ما می‌توانیم با ثبات نرخ ارز، لنگرگاه‌های انتظارات تورمی جامعه را کنترل کنیم. براساس سیاست نادرست ۱۰ سال گذشته و شرطی کردن مردم به بازار ارز، انتظارات تورمی هم در این بازار تحریک شد و اقتصاد کشور از بازار ارز تأثیر می‌گرفت.

معاون رئیس جمهور با بیان اینکه تجربه دنیا نشان می‌دهد که رشد اقتصادی در فضای باثبات صورت می‌گیرد، افزود نرخ تورم باید به حد قابل قبول کاهش پیدا کند و از ثبات برخوردار شود که با تدابیر عالمانه و اجرای درست سیاست‌ها، کم‌کم به سمت ثبات و آرامش در بازار و علامت‌دهی مثبت به فعالان اقتصادی حرکت می‌کنیم و در آن صورت رشد اقتصادی هم شکل می‌گیرد.

رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور یکی از عوامل مهم تورم را که با تأخیر ۴ تا ۵ ساله در بازار تخلیه می‌شود، ناترازی بودجه دولت عنوان کرد و افزود: مهم‌ترین نمود این ناترازی، به شکل بدهی دولت به بانک مرکزی است و هر چه ناترازی دولت بیشتر شود، دولت به اولین جایی که مراجعه می‌کند منابع بانک مرکزی است که از آن برداشت می‌کند و این باعث افزایش تورم می‌شود.

ریزش قیمت‌ها به لوازم خانگی رسید

در پی کاهش قیمت دلار در روزهای گذشته، بازار لوازم‌خانگی نیز متاثر از این مساله با کاهش قیمت شدید در محصولات مختلف مواجه شده است. با این حال خریداری در بازار وجود ندارد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایرنا، کاهش قیمت‌ها در برخی محصولات به اندازه‌ای است که برخی کسبه حتی با ضرر اقدام به فروش کالاها می‌کنند.

یکی از فروشندگان بازار «امین‌حضور» به ایرنا گفت: تلویزیون ۱۸ میلیون تومانی دوو که با ۲ درصد مالیات باید بفروشیم، اکنون در قیمت ۱۵.۷ میلیون تومانی خریدار ندارد.

وی با نشان دادن فاکتور رسمی ۱۷ میلیون و ۱۲۷ هزار تومانی یک مدل تلویزیون ایکس ویژن، افزود: برای این کالا نیز با قیمت ۱۶.۵ میلیون تومانی، خریداری وجود ندارد این فعال بازار لوازم‌خانگی گفت: به طور مشخص از ۲۵ اردیبهشت شاهد «زیرفروشی» (فروش زیر قیمت خرید) از سوی بسیاری از کسبه هستیم. به طور مثال تلویزیون ۶۵ اینچ دوو که حدود یک ماه پیش ۲۵ میلیون تومان قیمت داشت، امروز در ۲۹ میلیون تومان مشتری ندارد یا محصول ساید بای ساید دوو که در همان زمان ۹۰ میلیون تومان قیمت خورده بود، امروز در ۷۷ میلیون تومان نیز بدون مشتری مانده است.

وی، رکود شدید حاکم بر بازار و مشکلات موجود از جمله پرداخت اجاره‌بهای مغازه، ناشی چک، لزوم پرداخت دستمزد کارگر، ترس از ریختن آبرو و غیره را دلایل فروش زیرقیمت کسبه عنوان کرد.

کالا روی دست قاچاقچیان ماند

مغازه‌دار دیگری درخصوص قیمت کالاهای قاچاق یا به قول خودش «بدون گارانتی» به ایرنا گفت: کاهش قیمت شدید در این حوزه را نیز شاهدیم و به‌ویژه قیمت تلویزیون‌های قاچاق به شدت کاهش داشته است.

وی بیان داشت: حتی قاچاقچی‌ها که از ترس گرفتار شدن در چنگال قانون، کالاهایشان را در کمترین زمان تخلیه می‌کنند، این روزها بارها روی دستشان مانده است. این فعال بازار ادامه‌داد: وضعیت به‌گونه‌ای است که قاچاقچی حاضر است حتی با ۱۰۰ هزار تومان سود بارش را جابه‌جا کند، اما خریداری وجود ندارد.

وی به کاهش قیمت پنج میلیون تومانی یک مدل تلویزیون سونی قاچاق، افت ۵.۲ میلیون تومانی کولر گازی قاچاق یا کاهش سه میلیون تومانی یک مدل سرخ‌کن قاچاق اشاره و اضافه‌کرد: با وجود ریزش قیمت‌ها، خریداران به‌دلیل روند کاهشی نرخ ارز و امید به کاهش بیش از پیش نرخ‌ها، همچنان دست از خرید کشیده‌اند. همچنین کاسب دیگری در بازار گفت: بازار به قدری در رکود فرو رفته که پیش از ظهر روز گذشته شاهد تعطیلی بسیاری از مغازه‌ها بودیم.

وی گفت: وقتی فروشنده نتواند کالای خود را بفروشد، بالطبع پولی برای خرید از تولید کننده نخواهد داشت و پیش‌بینی می‌کنیم تا ۲ ماه دیگر از نظر عرضه در بازار به مشکل بربخوریم.

درخواست افزایش قیمت از سوی تولیدکنندگان با وجود رکود معاملات

با این حال شنیده‌ها حاکی است تولیدکنندگان نه تنها کاهش قیمت نداده‌اند، بلکه مصرانه به دنبال افزایش قیمت‌ها هستند. به طوری که به گفته یکی از تولیدکنندگان لوازم‌خانگی، وقتی همه مولفه‌های تولید در ماه‌های گذشته با افزایش مواجه شده، چطور می‌توان انتظار افزایش قیمت نداشت؟

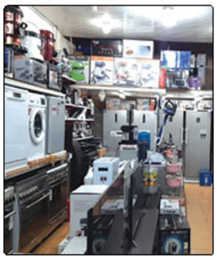

یکی از اعضای هیات رئیسه انجمن تولیدکنندگان لوازم‌خانگی ایران نیز با تایید درخواست تولیدکنندگان برای افزایش قیمت‌ها، بیان داشت: در این زمینه شرکت‌ها و تولیدکنندگان، مدارک و مستندات لازم را به سازمان حمایت ارسال کرده‌اند.

یادداشت

دریای گسترش دخالت‌های اقتصادی

یکی از تفاوت‌های موضوعات مرتبط با علوم اجتماعی با سایر دانش‌ها این است که این موضوعات به‌دلیل سروکار داشتن با زندگی فردی و اجتماعی روزمره شهروندان به‌طور معمول، محل بحث و جدل عمومی قرار می‌گیرند. اظهارنظر آزادانه شهروندان در مورد حوزه‌های مرتبط با علوم اجتماعی، به‌طور عام و دانش اقتصاد به‌طور خاص، یک حق عمومی است و بیش از آن، می‌تواند از پویایی فکری جامعه حکایت داشته باشد؛ اما مناظره‌های اقتصادی اخیر نشان دادند که درک و ذهنیت بخشی از صاحب‌نظران و فعالان اجتماعی و سیاسی در کشورمان -که دست بر قضا، طنین صدایشان نیز در دولت‌ها غالب بوده است- در مورد دوگانه‌هایی مانند فردگرایی / جمع‌گرایی، اقتصاد آزاد/اقتصاد دستوری و مداخله‌گرایی / تنظیم‌گری تا چه اندازه با اعوجاج همراه است.

در واقع، ارائه تعریفی جامع، مانع و نیز مورد اجماع از این اینها تا حدی دشوار است و اصولاً هر پژوهشگر و اندیشمند جدی از این موضوع آگاه است که باید در گفتار و نوشتار خود، پیش از هر چیز منظور نظر خود از این انگاره‌ها را روشن کند اما دایره اطلاق اصطلاحات مورد اشاره به‌ویژه در نزد اهل فن، آنچنان گسترده و دل‌بخواهی نیست که بتوان برای نمونه برای ساختار حاکم بر اقتصاد ایران از عنوان سرمایه‌داری یاد کرد یا با اشاره به رویکرد دولت‌های اروپایی (حتی در کشورهای حوزه اسکاندیناوی) از عنوان دولت‌های مداخله‌گر استفاده کرد. علاوه بر این، باید توجه کرد که دوگانه‌های مورد اشاره دوگانه‌هایی از جنس صفر و یک نیستند، بلکه عناوینی هستند که برای اشاره به دو منتهای طیفی از رویکردهای اقتصادی به کار گرفته می‌شوند. در این معنا حتی در اقتصادهای مبتنی بر بازار آزاد نیز یافتن نمونه‌هایی از سیاست‌های دستوری چندان دشوار نخواهد بود و اصولاً روزنامه‌ها، مجلات و نیز صفحات مجازی در همه کشورها از مباحثه‌های داغ در مورد سیاست‌های اقتصادی و کارآیی / منصفانه بودن آنها آکنده است.

در نهایت انتخابات در ساختارهای دموکراتیک، فرآیندی است که برای شهروندان این امکان را فراهم می‌آورد تا از میان احزابی که نماینده نگرش‌های مختلف اقتصادی هستند، دست به گزینش بزنند و جهت‌گیری کلی اقتصاد کشورهای خود را تعیین کنند. این همه در حالی است که مناظره‌های اخیر، جزو نادر مواردی بوده که یک اقتصاددان ایرانی فرصت تشریح و دفاع از مبانی لیبرالیسم آن هم با تلقی اصلی را یافته است.

به‌طور کلی، پایه و اساس دفاع اقتصاددانان جریان اصلی از آزادی اقتصادی و مخالفت آنها با رویکردهای جمع‌گرایانه، مداخله‌گرایانه و دستوری بر این اساس استوار است که تخصیص منابع کمیاب توسط نیروهای بازارهای غیرمتمرکز و شهروندان آزاد و خودمختار، تخصیصی کارا و بیشینه‌کننده رفاه اجتماعی است. آیا این امر به آن معناست که اقتصاددانان از جهانی بدون هرگونه قاعده‌مندی دفاع می‌کنند؟ تردیدی نیست که چنین جهانی، آشفته و آکنده از هرج‌ومرج خواهد بود.

در زیرین‌ترین لایه، شکل‌گیری بازار خود وابسته به به‌رسمیت شناخته شدن و اجرای حق مالکیت است و احتمالاً مهم‌ترین دستاورد دانش اقتصاد این بوده است که نشان می‌دهد مبادله داوطلبانه میان افراد با انگیزه‌های خودخواهانه به‌طور متقابل سودمند خواهد بود (دست نامرئی «آدام اسمیت»). به‌رغم این موضوع، در غیاب اجرای حقوق مالکیت، بازی با حاصل جمع مثبت مبادله در بهترین شرایط به بازی با حاصل جمع صفر بدل می‌شود (حالت «طبیعی» هابزی). در حقیقت، یک سیستم حقوق مالکیت و رویه‌های اجرای آن، یک کالای عمومی (ساموئلسونی) است که مصرف یک فرد از این کالا به کاهش مصرف سایر افراد منجر نمی‌شود. به‌طور کلی، وجود انگیزه برای سواری مجانی موجب می‌شود تا بازار در تخصیص کارای کالاهای عمومی با شکست مواجه شده و بنیانی برای لزوم دولت در جهت نیل به کارآیی اقتصادی فراهم شود.

بنیان لزوم دولت تنها به تامین ملی و عرضه کالاهای عمومی محدود نمی‌شود. انحصارها و آثار خارجی دو مورد دیگری هستند که به ناکارآیی در تخصیص و شکست بازار منجر می‌شوند. در نهایت، عدم تقارن اطلاعاتی عامل دیگری است که می‌تواند به ناکامل بودن بازارها -برای نمونه بازارهای مالی- منجر شود. به بیان تخصصی، موارد چهارگانه فوق، بنیان دولت به‌عنوان نهاد تنظیم‌گر اقتصاد را پایه‌گذاری می‌کنند. از این منظر، تنظیم‌گری اقتصادی به قواعدی اشاره دارد که دولت‌ها برای تغییر رفتار بنگاه‌ها و تصحیح شکست‌های بازار به آحاد اقتصادی تحمیل می‌کنند.

شکست بازار در اقتصاد سیاسی به‌عنوان اولین منشأ دولت شناخته می‌شود؛ اما علاوه بر آن، دولت‌ها در کشورهای مختلف از منظری متفاوت نیز به نقش‌آفرینی در اقتصاد می‌پردازند. موارد اخیر زمانی رخ می‌دهد که پیامدهای بازار نه از منظر کارآیی، بلکه از منظر عدالت اجتماعی یا خواست و اهداف عمومی در تضاد باشند. به‌عنوان نمونه ممکن است شهروندان دسترسی حداقلی همگانی به نیازهای ابتدایی مانند نان، آب، انرژی، خدمات درمانی و نظایر آن را از منظر اجتماعی به‌عنوان امری مطلوب تلقی کنند. به‌بیان دیگر، شهروندان می‌توانند مکانیزمی را که در آن تنها افرادی از کالاها و خدمات خاصی بهره‌مند می‌شوند که حاضر و قادر به پرداخت بهای بازاری آنها باشند غیرمنصفانه ارزیابی کنند. شایان توجه است که آنچه به‌عنوان نمونه‌هایی از مداخله‌های اقتصادی دولت‌های غربی در مناظره‌های اخیر مورد اشاره قرار گرفت، از این سنخ است. در یک تصویر بزرگ‌تر، تامین مالی اهداف اجتماعی نیازمند دریافت مالیات از بنگاه‌ها یا گروه‌های بیشتر برخوردار جامعه است و از همین رو مورد اخیر، بنیان نظری بازتوزیع در اقتصاد سیاسی به‌عنوان دومین منشأ دولت را فراهم می‌آورد.

ذکر دو نکته در این مورد حائز اهمیت است:

اول: در برخی موارد، فراهم‌آوردن کالاها و خدمات می‌تواند علاوه بر استدلال مبتنی بر انصاف، به دلیل آثار خارجی آن امری اجتماعی و مطلوب تلقی شود؛ اما به طور کلی در بازتوزیع، برخلاف تصحیح شکست بازار، هدف مداخله‌های دولتی، نه بازیابی کارآیی اقتصادی -به معنای بیشینه‌سازی رفاه اجتماعی- بلکه دستیابی به عدالت اجتماعی است. از آنجا که عدالت اجتماعی، مفهومی هنجاری است، سطوح بازتوزیع و میزان نقش‌آفرینی دولت‌ها در این زمینه می‌تواند بنابر توزیع درآمد و ثروت، دسترسی / عدم دسترسی به منابع طبیعی و از همه مهم‌تر نگرش‌های فرهنگی در جوامع مختلف متفاوت باشد. مشاهده طیفی از اقتصادهای آزاد از ساختارهای بهشت مبتنی بر سرمایه‌داری تا اقتصادهای رفاه در دنیای واقع دقیقاً از همین تفاوت‌ها سرچشمه می‌گیرد.

دوم: از منظر اجرایی، بازتوزیع می‌تواند توسط ابزارهای مختلف و متعدد صورت پذیرد. در واقع، حتی فراهم‌آوردن کالاهای عمومی توسط دولت‌ها نیز ذیل خود واجد آثار بازتوزیعی است. از این منظر، مداخله‌گرایی، در نقطه مقابل تنظیم‌گری، به رویکردی اشاره دارد که در آن هدف اجتماعی تغییر اندازه نسبی برش‌های کیک اقتصادی از کنترل دستکاری سطوح قیمت‌های نسبی پی گرفته می‌شود و از همین رو به‌شدت کارآیی اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در حالت بحرانی، چنین رویکردی می‌تواند با تخریب کامل اطلاعات موجود در سطوح قیمتی در زمینه کمیابی منابع به کوچک شدن کیک اقتصادی منجر شود (توزیع فقر).

با توجه به آنچه گفته شد، تفاوت میان تنظیم‌گری و مداخله‌گرایی اقتصادی را باید نه به‌عنوان تفاوتی از سنخ ارزش‌های هنجاری، بلکه به عنوان تفاوتی از جنس نگاه به پدیده‌های اجتماعی فهم کرد. در رویکرد اول، اقتصاد بازار، نظمی خودانگیخته و فاقد اهداف از پیش تعیین‌شده است که در آن هماهنگی اهداف بازیگران بی‌شمار صرفاً از مسیر مکانیزم قیمت‌ها حاصل می‌شود. در نقطه مقابل، در رویکرد دوم، جامعه به مثابه نوعی سازمان سلسله‌مراتبی مبتنی بر دستور برای نیل به اهداف از پیش تعیین‌شده در نظر گرفته می‌شود. این از سر اتفاق نیست که میان مالکیت خصوصی و آزادی فردی پیوندی نزدیک وجود دارد و قواعد رفتاری در یک نظم خودانگیخته، افراد را آزاد می‌گذارد تا از شناخت خود برای پیشبرد اهداف خویش -که همزمان می‌تواند برای دیگران نیز سودمند باشد- استفاده کنند.

علاوه بر این، قواعد اجتماعی که به‌صورت خودانگیخته تکوین یافته‌اند، در معرض فرآیند انتخاب قرار دارند و از همین رو در طول زمان پالایش می‌شوند و بهبود می‌یابند. این در حالی است که در الگوی فکری جامعه به مثابه یک سازمان اجتماعی، قانون به شکل فرمان و دستور حاکمان درمی‌آید؛ امری که نه تنها می‌تواند به فاصله‌گیری بیش از پیش اقتصاد از قواعد انصاف منجر شود، بلکه می‌تواند حاکمیت را به ورطه تمامیت‌خواهی اجتماعی و سیاسی نیز سوق دهد. نقل است که سید حسن مدرس خطاب به فرمانفرما که از او خواهش کرده بود حضرت آیت‌الله اینقدر پا روی دم ما نگذارند، پاسخ داده بود حدود دم حضرت والا باید مشخص شود؛ زیرا من هر کجا پا می‌گذارم دم حضرت والاست. داستان مداخله دولت در اقتصاد (و اجتماع) کشورمان نیز روایتی مشابه دارد و باید پرسید حدود دخالت دولت را تا کجا گسترش داده‌اند که در همه جا با حقوق فردی و آزادی‌های اجتماعی - اقتصادی شهروندان در کشاکش قرار دارد.

دکتر نوید رئیسی
اقتصاددان
Alborzpayam@gmail.com